

1 **Conceptverslag van de SMO-bestuursvergadering d.d. 28 november 2004 om 10.00 uur Hilton**
2 **Schiphol**

3
4 **Aanwezig:** R. van der Heijden, F. Ensel, M. Gelber, H. Markens, R. Spier, Ph. Staal, R. Israel, B. Groen
5 (verslag)

6 **Afwezig:** A. Roet (met bericht)

7
8 **1. Opening en mededelingen**

Archief Philip Staal

9 De voorzitter opent de bijeenkomst om 10.25 uur.

10 Dit zal vermoedelijk de laatste vergadering van het bestuur zijn.

11 De heer Gelber heeft een aantal punten, dat moeten worden afgehandeld voor 1 december 2004.

12
13 De voorzitter memoreert dat na langjarige voorbereiding het SMO-bestuur op 4 december 2000
14 door de Minister van Financiën is benoemd. De verantwoordelijkheid voor beheer en verdeling
15 van de Maror-gelden is toen aan het bestuur overgedragen.

16 Er is toen alles ingezet om samen het doel te bereiken. Dit is altijd de intentie geweest.

17 Het is een uitermate succesvolle periode geweest. De doelstellingen zijn gehaald. Kamer I is
18 goed afgerond en kamer II en Kamer III lopen goed.

19 Iedereen die daaraan een bijdrage heeft verleend, ambtelijk, bestuurlijk en ondersteunend kunnen
20 tevreden terugkijken.

21 Dit had zo kunnen blijven, maar er zijn spanningen ingeslopen tussen vertegenwoordigers van
22 SPI en de overige bestuursleden. Dit bestuur is helaas niet in staat geweest dit tot een goed einde
23 te brengen en hiervoor oplossingen te vinden. Het ware beter geweest als er oplossingsgericht
24 een bijdrage was geleverd, maar er waren meerdere spelers in het veld. Het is niet altijd mogelijk
25 andermans geest te beïnvloeden en dus kan het bestuur niet in alle gevallen verantwoordelijk
26 worden gesteld voor de resultaten. Het bestuur heeft er veel aan gedaan om de problemen en de
27 verscherping van de verhoudingen op te lossen. Waar sprake was van bewuste beïnvloeding van
28 processen heeft het SMO-bestuur zijn verantwoordelijkheid gedragen; daar waar het anders is
29 gelopen dan voorspeld of verwacht, heeft een aantal partijen een zware verantwoordelijkheid op
30 zich genomen. Dit heeft er toe geleid dat het in die werkverbanden niet gelukt is een streep te
31 zetten onder het verleden, ondanks de positie van MinFin en de instelling om met het bestuur
32 gezamenlijk tot een oplossing te komen,.

33 De voorzitter is teleurgesteld en heeft een bitter gevoel over de wijze waarop deze bijeenkomst
34 nu wordt meegemaakt. Hij kent de inspanningen van velen. Hij weet hoe bijzonder leden van het
35 bestuur en anderen bezig zijn geweest om dit proces niet te laten eindigen zoals het nu is
36 geëindigd. Als iemand een beetje verantwoordelijkheid wil dragen is het de minst plezierige
37 manier om het op deze manier tot een einde te moeten brengen. Het gaat niet om een maand, dag
38 of week maar om de wijze waarop.

39
40 De heer Staal heeft op 26 november zijn positie bepaald, maar dit was opmerkelijk omdat
41 niemand van te voren in kennis was gesteld van zijn besluit. Er kon slechts een lijn worden
42 gekozen.

43 Het is jammer dat het zo gegaan is, want de voorzitter had zijn werk goed willen afronden.

44
45 De voorzitter is iedereen dankbaar voor de wijze waarop men hem heeft laten functioneren als
46 voorzitter. Hij heeft soms gedacht dat het niet goed ging, maar er werd onderling altijd met
47 elkaar gesproken en dat heeft ertoe geleid dat hij is aangebleven. Hij weet ook dat de overige
48 bestuursleden deze gevoelens hebben gehad. De voorzitter is dankbaar dat het bestuur in
49 gezamenlijkheid is aangebleven en tot het laatst de verantwoordelijkheid is blijven dragen.

50
51 De rol van MinFin is een lastige geweest. Niet altijd was het bestuur het eens met de interpretatie

1 van MinFin over processen en procedures. Er is altijd door het bestuur geprobeerd afspraken te
2 maken. Hij is ervan overtuigd dat dit altijd door het bestuur op een zorgvuldige manier is gedaan.
3 Hij denkt dat op 9 december bij de minister hierover nog kritisch zal worden gesproken. Hij
4 dankt MinFin voor de inzet, begonnen bij Ruppert, Van Luijk en Huijssoon.

5
6 De voorzitter memoreert de heer Dona als eerste directeur, toen de heer Hompes en daarna de
7 heer Israel. De laatste heeft de belangrijkste periode leiding gegeven aan het Bureau. Hij is een
8 bijzondere man in de combinatie van eigenschappen waardoor de verantwoordelijkheden konden
9 worden gedragen. Hij heeft altijd gestaan voor de zaak, waarin hij ook geloofde.

10 De voorzitter concludeert dat hij een dubbel gevoel heeft: het is gebeurd en binnen het kader,
11 maar ook een bitter gevoel vanwege de manier waarop de laatste bijeenkomst plaatsvindt.

12 Hij benadrukt dat over een paar jaar wel terug moet kunnen worden gekeken op deze
13 vergadering zonder bitterheid.

14 Hij geeft het woord aan de heer Gelber.

15
16 De heer Gelber constateert dat het bestuur is begonnen in een statutair keurslijf met veel mijnen
17 en valkuilen, waarvan gigantisch misbruik is gemaakt. Het CJO zou andere formuleringen
18 hebben gekozen als ze de problemen van te voren hadden kunnen voorzien.

19 Hij stelt dat de doelstellingen zijn gehaald. Het bestuur heeft echter 80% van de tijd besteed aan
20 zaken die niets met de doelstellingen te maken hebben. Er is altijd één bestuurslid geweest die
21 vanaf het begin is opgetreden als een slijtzwam, als een kankergezwell. Deze persoon heeft via
22 terreur het bestuur in bochten gedrongen, zover dat het bestuur betrokken is geraakt bij het
23 interne conflict dat in Israel speelt. De situatie in Israel tussen SPI, organisaties en individuele
24 personen is verschoven naar Nederland. Hierdoor heeft het bestuur het besluit genomen om
25 solidair te zijn met de heer Staal, maar dit had nooit een besluit mogen zijn, dat het bestuur
26 gedwongen was te nemen.

27 De heer Yannay heeft hem vrijdagmiddag gebeld op verzoek van de heer Roet, om te vragen of
28 de bijeenkomst van heden (28-11) een afscheid van Philip was. De heer Yannay weet niets van
29 de notulen van de vergadering van SPI van 9 november, niets van een besluit van die datum.

30 De heer Gelber heeft de heer Yannay geantwoord dat het niet uitsluitend de heer Staal betreft
31 maar alle zes leden van het bestuur.

32
33 Hij benadrukt dat hij waardering heeft voor de wijze waarop MinFin het bestuur heeft bijgestaan.

34 De brief aan de Tweede Kamer van deze week is een goede brief, zakelijk, feitelijk en zeer
35 vriendelijk. Ook het ministerie is bij het conflict betrokken geraakt. Hij is verwonderd dat
36 MinFin pretendeert dat alles zo glad is verlopen als in de brief staat, maar dat men toch nog naar
37 Israel gaat om af te sluiten. MinFin is ook geschoffeerd en beledigd en in een hoek gedreven. Hij
38 is zeer verbaasd dat MinFin het nodig acht om in Israel de mensen te bedanken voor hun
39 positieve bijdrage terwijl het allemaal goud geld heeft gekost.

40 Hij draagt zelf deze week alle dossiers over en sluit het proces daarmee af. Hij zal geen
41 plaatsnemen in SAMO. Hij wil niet meer samenwerken met de mensen van SPI. Hij is zeer
42 teleurgesteld.

43 Verder bedankt hij de aanwezige bestuursleden die collegiaal bestuur hebben getoond.

44
45 Mevrouw Spier stelt dat de ingebakken fouten die in de opgezette structuur van de stichting
46 zaten het bestuur parten hebben gespeeld. Er zit een bewuste weeffout in. Het bestuur is
47 voortdurend tegen een uitgekooktheid van handelen aan gelopen. Als een bestuur aan een leiband
48 loopt, kan men geen besluiten nemen en dat is het bestuur opgebroken. Het bestuur heeft
49 behoorlijk bestuurd, maar sommige dingen kunnen niet worden gehanteerd als de middelen
50 ervoor niet worden aangereikt. Het oud-bestuurslid Jaap Polak is al snel tot de conclusie
51 gekomen dat hij daarom niet verder wilde. Er kon niet van MinFin worden verwacht dat ze een

1 andere rol zouden spelen, zij krijgen geen rechtstreekse informatie door. De bestuursleden van
2 SPI zijn vanaf het begin niet behoorlijk geïnformeerd over de zaken die zich in Nederland
3 afspeelden. Omdat de leden van het SPI onvoldoende zijn gevoed met informatie, nemen zij dan
4 beslissingen die niet gebaseerd zijn op de feiten. Zij heeft het bestuurslidmaatschap met veel
5 plezier vervuld.

6
7 De heer Ensel dankt in de eerste plaats iedereen voor de steun die hij heeft gekregen bij de
8 problemen in zijn privé-leven.

9 Hij richt zich in het bijzonder tot de heer Staal.

10 De heer Ensel meent dat de heer Staal pas echt de kroon op zijn werk zou hebben gezet en
11 zichzelf op een nog hoger plan gezet als hij, ondanks een verplichting tegenover de joodse
12 gemeenschap, de overheid en de individuele bestuursleden, zich zou hebben teruggetrokken.
13 Vooral toen hij zag dat het bestuur in een spagaat terecht kwam. De heer Staal heeft altijd 100%
14 credit van iedereen gekregen. Hij vindt het jammer dat dit niet is gebeurd. Het bestuur had alles
15 dan mooi kunnen afronden met alle egards naar de penningmeester.

16 Hij heeft met het Ministerie vanaf het eerste moment plezierig gewerkt en ook met het Bureau.
17 Hij is blij dat de regeling met de medewerkers tot stand is gekomen, zoals die nu is getroffen. Hij
18 heeft veel geleerd. Hij heeft veel respect opgebouwd voor de directeuren, vooral de heer Hompes
19 is persoonlijk geraakt. De heer Ensel dankt ook mevrouw Groen voor de inzet.

20 Het is jammer dat nu net niet met z'n allen de eindstreep is gehaald.

21
22 De heer Markens memoreert dat al in december 1997 met MinFin is gesproken over de gegevens
23 die waren gevonden van het LiRo. Daarbij heeft de Minister toen zijn spijt betuigd. Hij is zelf
24 pas na een jaar in het bestuur gekomen. Hij heeft de eerste problemen niet meegemaakt. Hij heeft
25 altijd de zaken zakelijk willen bekijken en de emoties uitgeschakeld. Dit project gaat eigenlijk
26 puur om emotie.

27 Hij heeft vanuit deze zakelijke zienswijze geprobeerd de problemen met Israel op te lossen. Dit
28 was wel eens een andere optie dan die van de overige bestuursleden. Het is jammer dat het zo
29 moet eindigen vlak voor de finish. Het ministerie heeft het werk goed gedaan en altijd de
30 helpende hand gereikt om te bemiddelen. De heer Markens voegt toe dat de moeilijke
31 verhouding tussen de joodse Nederlanders en de Nederlandse Israëli's heeft mede te maken met
32 WO II. Ook ten opzichte van de niet-joodse wereld geeft de situatie geen mooi beeld. De klus
33 had moeten worden geklaard en daarin is het bestuur voor 95% geslaagd.

34
35 De heer Staal stelt, als reactie op de voorzitter, dat hij zijn positie niet bepaald heeft op 26
36 november. De heer Staal heeft helemaal niets gezegd voordat het bestuur had besloten. Het
37 bestuur heeft besloten dat als Staal niet herbenoemd wordt dat dan de bestuursleden (buiten de
38 heer Roet) zich niet herkiesbaar zullen stellen. Als antwoord op de heer Ensel stelt de heer Staal,
39 dat hij aan de joodse wereld in Nederland en Israel, na zes jaar zich te hebben ingezet voor deze
40 goede zaak, niets verplicht is. De klus heeft fantastisch resultaat gehad. Hij wil nog een zaak
41 afronden, dat is hij verplicht aan zijn ouders, familie en andere oorlogswezen, namelijk het
42 onderzoek naar het vermogensbeheer van de oorlogswezen. Het is voor hem niet mogelijk dat
43 alles onderzocht is over joods geld in WO II, maar niet het geld van de oorlogswezen.

44 De heer Staal benadrukt dat dit de reden is dat hij niet mag doorgaan van een aantal mensen. Hij
45 stelt dat er geen €120.000 beschikbaar wordt gesteld uit de collectieve MAROR gelden (minder
46 dan 0.2%) voor een onderzoek naar het vermogensbeheer van joodse oorlogswezen. Er zijn
47 mensen in Israel die dit tegenhouden. Dit heeft hen ertoe gebracht hem niet te willen
48 herbenoemen. Hij respecteert alles dat MinFin heeft gedaan, in het bijzonder minister Zalm. Hij
49 is echter van mening dat als MinFin zich nog eerder had ingezet, het ministerie de nu ontstane
50 situatie tijdens de race en ook bij de eindstreep had kunnen voorkomen. Het bestuur heeft de
51 termijn van vier jaar afgemaakt. Dat wat nu nog moet worden gedaan, is slechts een zeer klein

1 deel van alles dat al is gedaan. Hij stelt dat de zaak nu aan MinFin moet worden teruggegeven.

2
3 De heer Israel memoreert dat hij bij de behandeling van Kamer I altijd met trots en plezier naar
4 zijn werk is gegaan. Het inhoudelijke proces is perfect verlopen. De reglementen hebben een
5 poldermodel neergelegd, waarbij moest worden samengewerkt met mensen die niet in het
6 poldermodel geloofden. Ondanks dit alles is de zaak zelf niet in gevaar gekomen. Wat resteert, is
7 de afwerking van zaken die al op de rails staan. Hij zal met grote tevredenheid op de laatste jaren
8 terugkijken.

9
10 Mevrouw Dekker stelt dat het afscheid van MinFin op 9 december a.s. zal zijn. Zij heeft zo goed
11 mogelijk haar taak proberen uit te voeren. Zij heeft veelvuldig overleg gevoerd met haar
12 voorgangers die bij het project betrokken waren. Het is anders dan al het andere dan zij tot dan
13 toe had gedaan. Zij dankt iedereen voor de goede samenwerking. Zij heeft veel geleerd.

14
15 De voorzitter dankt iedereen voor de bijdrage.

16
17 Mevrouw Dekker licht toe dat de Minister het na de SMO-vergadering wilde doen, mede omdat
18 hij steeds andere bezigheden heeft. Anders wordt het pas eind januari om 21.00 uur. Zij zal nog
19 een definitief tijdstip melden. Zij licht toe dat alleen het SMO-bestuur met de
20 Bureau medewerkers zijn uitgenodigd.

21
22 De heer Gelber heeft een aantal actiepunten opgeschreven die hij voorleest.

23
24 Mevrouw Dekker benadrukt dat als het bestuur alleen de herbenoeming niet aanvaardt, maar de
25 heer Roet wel, de heer Roet het enige bestuurslid zal zijn.

26
27 De heer Israel stelt dat de zittingstermijn per 1 december 2004 afloopt. Er komt dan een nieuw
28 bestuur. In de statuten staat dat er ten minste drie leden moeten zijn.

29
30 De voorzitter denkt dat het individuele bestuurslid de herbenoeming inderdaad wel heeft
31 aanvaard.

32
33 De heer Markens wijst erop dat het voor ieder bestuurslid een individuele beslissing is geweest
34 en geen bestuursbesluit. Gaat een nieuw bestuur uiteindelijk zorgen voor de afwikkeling of wordt
35 het een interim-bestuur?

36
37 De heer Ensel wijst erop dat er twee CJO-bestuursleden zullen worden benoemd samen met de
38 heer Roet als SMO-bestuur tot 1 januari 2005.

39
40 De heer Gelber vraagt naar de overdracht van Bureaustukken aan de opvolgers van SMO. Er
41 moet hiervoor een kort protocol voor komen, teneinde de zaken zorgvuldig over te dragen.

42
43 De heer Israel denkt dat dit in de resterende twee dagen niet zorgvuldig kan gebeuren. Het hoeft
44 ook niet te worden gedaan, ofschoon het wel beter zal zijn. Het is een zaak van een nieuw
45 bestuur.

46
47 De heer Ensel stelt dat 1 december 2004 het bestuurslidmaatschap weliswaar over is, maar het
48 bestuur moet niet alles uit handen laten vallen. Hij kan zich voorstellen dat enkele bestuursleden,
49 onder wie de secretaris, de zaken fatsoenlijk zullen moeten overdragen. In overleg met de
50 directeur moeten de zaken worden afgehandeld. Er moeten facturen worden voldaan en iemand
51 moet gemachtigd zijn.

1
2 De heer Israel stelt dat op 1 december dit bestuur geen enkele bevoegdheid meer heeft. Er zou
3 desnoods een voorziening aan een rechtbank kunnen worden gevraagd, maar CJO zal zeker
4 nieuwe bestuursleden benoemen, die voor de gang van zaken na 1 december verantwoordelijk
5 zullen zijn.

6 In praktische zin zal op een gegeven moment moeten worden gesproken met het nieuwe bestuur,
7 maar er kan niets worden overgedragen.
8

9 De heer Markens lijkt het beter als de opvolgers contact met het oude bestuur opnemen om
10 eventuele vragen te stellen. Het oude bestuur zal dan uiteraard bereid zijn alle vragen te
11 beantwoorden.
12

13 De voorzitter meent dat er een soort bestuurlijk testament kan komen.
14

15 De heer Gelber stelt dat zelfs bij zijn privé-club een soort overdrachtsdocument wordt gemaakt
16 bij bestuurswisselingen. Moet er een kort persbericht naar het NIW?
17

18 De voorzitter zal een interview met Trouw hebben. Hij stelt voor een zakelijk persbericht op te
19 stellen. Hij zal dit met de heer Sprenger van MinFin overleggen.
20

21 De heer Markens heeft verondersteld dat de directeur per 1 januari 2005 zijn werkzaamheden
22 zou beëindigen. Is dit inderdaad zo?
23

24 De heer Israel wijst op de afspraak tussen het bestuur en de directeur, dat zijn
25 arbeidsovereenkomst eindigt op 31 december 2004, maar dat de directeur in overleg met het
26 huidige bestuur eerder zijn werkzaamheden kan beëindigen. Het is voor hem onacceptabel met
27 een bestuur te werken waarin de heer Roet een grote rol zal spelen. Hij zal per 1 december 2004
28 zijn werkzaamheden beëindigen.
29

30 De voorzitter verzoekt de directeur namens het huidige bestuur om aan te blijven tot uiterlijk 31
31 december 2004 om de zaken zorgvuldig af te handelen, maar het bestuur laat het besluit aan het
32 oordeel van de heer Israel over.
33

34 De heer Staal kan zich voorstellen dat de heer Israel niet langer wil aanblijven als de heer Roet in
35 het nieuwe bestuur zitting zal nemen.
36

37 Het bestuur spreekt de hoop uit dat de heer Israel de overdracht zo zorgvuldig mogelijk zal laten
38 plaatsvinden.
39

40 Mevrouw Groen deelt mee dat zij al eerder heeft aangekondigd en nu bevestigt dat zij gelijktijdig
41 met de directeur haar werkzaamheden zal beëindigen.
42

43 De heer Gelber benadrukt dat het bestuur alles zal doen in het belang van de afronding, ook na 1
44 december 2004.
45

46 De voorzitter stelt vast dat dit het einde van deze laatste bestuursvergadering is.
47

48 De heer Markens vraagt mevrouw Dekker of hij goed heeft begrepen dat er nog mogelijkheden
49 zijn.
50

51 Mevrouw Dekker ontkent dat dit zo is.

1
2 De heer Gelber heeft vernomen dat het CJO vrijdagmiddag op het Ministerie is geweest.

3
4 Mevrouw Dekker antwoordt dat de heer Naftaniel als voorzitter van het SJHF bij het ministerie
5 is geweest naar aanleiding van statutenwijziging van het SJHF. Er is slechts in de marge kort
6 gesproken over de perikelen met betrekking tot het SMO-bestuur.

7
8 De heer Ensel stelt dat de besluitvorming is geënt op de brief van SPI, die wellicht niet de
9 juridische toets zal doorstaan. Hij vraagt waar MinFin van uitgaat?

10
11 De voorzitter heeft hierover met de SG gesproken, maar die wil eerst de brief afwachten.
12 De heer Gelber meldt dat die brief waarschijnlijk inmiddels wel al bij Bureau Maror op de fax
13 ligt. Als het besluit niet op 9 november jl. is genomen, zal die brief toch wel ter tafel komen.

14
15 De heer Staal stelt dat het geen verschil maakt, omdat in ieder geval niet het voltallige bestuur
16 wordt herbenoemd.

17
18 De heer Gelber hoopt op een informeel afscheid van de aanwezige leden van het bestuur en de
19 voorzitter bevestigt dat dit in januari zal plaatsvinden.

20
21 Mevrouw Dekker vraagt of er vanuit het afgetreden bestuur een aanspreekpunt voor MinFin zal
22 zijn.

23
24 De voorzitter antwoordt dat hijzelf en ook overige bestuursleden kunnen worden aangesproken.

25
26 De heer Gelber meldt dat tijdens de vergadering over archieven van 26 november jl., niemand
27 voorstander van vernietiging bleek. Hij heeft deze zaak overgedragen aan de SAMO.

28
29 De heer Ensel voegt met nadruk toe dat tijdens die vergadering deze beslissing door SMO samen
30 met het SIM is genomen, hetgeen voor CJO de reden was dit ook zo te benaderen.

31
32 De voorzitter doet een beroep op alle bestuursleden om de communicatie naar buiten via de
33 voorzitter te laten verlopen. Dit wordt afgesproken.

34
35 Er is verder niets meer aan de orde en de voorzitter sluit de vergadering om 12.00 uur
36